

23. 10. 2009

ID: 58785

Vyloučení z družstva

Účelem úpravy vyloučení člena z družstva podle ustanovení § 231 odst. 4 obch. zák. je chránit družstvo před opakovaným či závažným porušováním členských povinností členem družstva. Z ustanovení § 56a odst. 2 a § 260 obch. zák. vyplývá, že této možnosti nelze využívat zneužívajícím způsobem a vždy je třeba vážit zásah do poměrů obou zúčastněných.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 2949/2007, ze dne 29.7.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatelů a) P. B., a b) K. B., obou zastoupených JUDr. L. H., advokátem, za účasti S. b. d. N., o neplatnost vyloučení z družstva, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 47 Cm 206/2005, o dovolání navrhovatelů proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. března 2007, č. j. 14 Cmo 348/2006-290, tak, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. března 2007, č. j. 14 Cmo 348/2006-290 a usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. května 2006, č. j. 47 Cm 206/2005-252, se zrušují a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 19. května 2006, č. j. 47 Cm 206/2005-252, zamítl návrh na „vyslovení“ neplatnosti rozhodnutí shromáždění delegátů S. b. d. N. (dále jen „družstvo“), konaného 29. června 2005, o vyloučení navrhovatelů z družstva.

Z provedených důkazů soud prvního stupně zjistil, že navrhovatelům jako členům družstva a nájemcům družstevního bytu byla dána dopisem z 15. ledna 2004 výstraha pro závažné porušování členských povinností určených stanovami v článku 46 bodu 3, a to neplacení části záloh na nájemné za měsíce říjen, listopad a prosinec roku 2003 v celkové výši 3.363,- Kč a poplatku z prodlení ve výši 720,- Kč. Navrhovatelé byli vyzváni k úhradě dluhu do 30. ledna 2004 a poučeni o možnosti vyloučení z družstva, nezaplatí-li dluh. Představenstvo družstva rozhodlo o vyloučení navrhovatelů 10. března 2004, rozhodnutí jim bylo oznámeno dopisem z 11. března 2004, navrhovatelé podali proti rozhodnutí včas odvolání ke shromáždění delegátů. Představenstvo družstva na své schůzi 9. února 2005 „neschválilo“ odvolání. Shromáždění delegátů družstva konané 15. června 2005 (dále jen „shromáždění delegátů“) projednalo odvolání a „schválilo“ vyloučení navrhovatelů. Navrhovatelé nebyli na shromáždění delegátů přítomni. Rozhodnutí bylo navrhovatelům sděleno dopisem z 29. června 2005. K datu rozhodnutí představenstva o vyloučení činil dluh navrhovatelů 5.605,- Kč a poplatek z prodlení ve správné výši 240,- Kč. Navrhovatelé měli pohledávku vůči družstvu ve výši 3.138,- Kč z titulu přeplatku na zálohách za služby spojené s užíváním bytu. Po zaúčtování přeplatku navrhovatelé dlužili 3.067,- Kč.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že navrhovatelé byli vyloučeni v souladu s článkem 23 bodu 1 písm. a) stanov pro porušení článku 46 bodu 1 a 3, podle něhož je člen - nájemce družstevního bytu povinen platit nájemné za užívání bytu ve výši skutečných nákladů družstva vynaložených na jeho provoz a správu, přičemž záloha na nájemné se platí měsíčně, nejdéle do 15. dne měsíce. Postup družstva při vyloučení navrhovatelů byl v souladu se zákonem.

Vrchní soud v Praze k odvolání navrhovatelů usnesením označeným v záhlaví rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil.

Odvolací soud považoval za správná skutková zjištění soudu prvního stupně i jeho právní závěry. S odkazem na ustanovení § 231 odst. 4 obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“) a článek 23 bod 1 písm. d) stanov, podle něhož samostatným důvodem pro vyloučení člena z družstva je neplacení nájemného nebo úhrady za plnění poskytované s užíváním bytu po dobu delší než tři měsíce, dovodil, že vyloučení z tohoto důvodu nemusela předcházet výstraha, protože šlo o jiný důležitý důvod k vyloučení uvedený ve stanovách. Přesto družstvo zvolilo pro navrhovatele příznivější postup a vyloučilo je až po výstraze. Z obsahu výstrahy je zřejmé konkrétní porušení vytýkaných povinností a proces vyloučení nebyl v rozporu se stanovami ani zákonem. K povinnostem člena družstva patří i platit zálohy na nájemné a úhradu za služby spojené s užíváním bytu. Součástí nájemného podle článků 11 a 46 stanov je i částka určená na dotaci rezervy na opravy a údržbu bytového fondu. Důvodem neplacení nově stanovené zálohy na nájemné pak nemůže být nesouhlas člena se zvýšením platby. Sankcí vyloučení může být postiženo i částečné neplacení záloh. Za správný považoval i závěr, že podle článku 85 bodu 18 stanov je určení výše nájemného a úhrad za služby spojené s užíváním bytu v kompetenci ředitele družstva. Povinnost pozvat člena družstva, který byl vyloučen, na shromáždění delegátů rozhodující o jeho odvolání nevyplývá ze stanov ani ze zákona. V té souvislosti odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu z 26. června 2002, sp. zn. 29 Odo 838/2001.

Výhradu, že s ohledem na výši dlužné částky, je rozhodnutí o vyloučení v rozporu s dobrými mravy, nepovažoval za důvodnou. Výstraha byla navrhovatelům dána pro dluh na nájemném za tři měsíce v celkové výši 3.363,- Kč a poplatku z prodlení. Přeplatek za rok 2003 ve výši 3.138,- Kč jim byl vyúčtován 7. dubna 2004, tj. po rozhodnutí představenstva o vyloučení, kdy již dluh činil 5.605,- Kč bez poplatku z prodlení.

Otázku, zda proběhlo výběrové řízení na dodavatele opravy balkónů, odvolací soud nepovažoval za významnou pro rozhodnutí, s tím, že rozhodující je, že náklady na opravu, na nichž se formou zvýšeného nájemného podílejí členové družstva, družstvo vynaložilo.

Proti usnesení odvolacího soudu podali navrhovatelé dovolání, odkazující co do jeho přípustnosti na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) a namítající, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Dovolatelé tvrdí, že část platby nájemného do fondu oprav, která představovala cenu za opravy balkónů, neplatili, protože z rozhodnutí o opravě byla vyloučena samospráva příslušného domu, cena díla byla nadhodnocena a tuto cenu musí uhradit členové samosprávy. Neplatili proto, aby se domohli spravedlnosti a aby družstvem byla provedena revize díla a stanovena odpovídající cena za skutečně provedené práce. V dopise z 29. ledna 2004, který založili do spisu, sdělili představenstvu, že po vyřešení problému mezi nájemníky domu a družstvem dlužnou částku uhradí. V té době byl dluh minimální a rovněž bylo možno jednat se zhotovitelem díla. Od počátku sporu uváděli, že si jsou vědomi povinnosti platit nájem ve výši skutečných nákladů družstva. Pokud však družstvo způsobilo nesprávným sjednáním opravy zvýšené náklady, nejsou povinni platit „způsobenou škodu“. Družstvo se nechtělo případem opravy balkónů zabývat a raději zahájilo řízení o jejich vyloučení z družstva.

Vyjadřují názor, že mají právo na účast na rozhodování orgánů družstva. Navrhovatel se chtěl přímo účastnit shromáždění delegátů, aby vysvětlil důvody svého počínání, ale účast mu nebyla umožněna. Delegátům pak byla předána zkrácená verze odvolání proti rozhodnutí o vyloučení. Nesouhlasí s názorem, že jde o situaci obdobnou jako v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 838/2001, na něž odvolací soud odkázal, protože navrhovatel se na shromáždění dostavil, ale nebyl na jednání vpuštěn. Namítají, že volby delegátů shromáždění byly „padělané“, delegáti nebyli samosprávou navrhovatelů zvoleni.

Odvolacímu soudu dále vytýkají nesprávné posouzení „otázky rozporu s dobrými mravy při vyloučení navrhovatelů“. Zdůrazňují, že dluh v době vyloučení byl minimální oproti tržní ceně členských práv a

povinností v družstvu, a v rámci tohoto posouzení je třeba zohlednit i důvod neplacení části nájemného. Dovolatelé chtěli poukázat na jednání představitelů družstva, kteří sami sjednali rozsáhlejší opravu bez účasti samosprávy, tedy v rozporu s článkem 89 a 90 stanov. Posouzení otázky dobrých mravů odvolacím soudem je proto nesprávné.

S odkazem na článek 85 bod 18 stanov, podle něhož „ředitel družstva určuje výši nájemného (místností nesloužících k bydlení) a úhradu za plnění poskytovaná s užíváním bytu“, nesouhlasí se závěrem, že zvýšení nájemného a úhrad za služby je plně v kompetenci ředitele družstva. Dovození, že ředitel určuje výši nájemného jen u místností nesloužících k bydlení. Platba do fondu oprav je položkou, která se týká nájemného za byt, ředitel proto rozhodnutí o zvýšení této platby nepřisluší. Dovolatelé navrhuji, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Družstvo považuje rozhodnutí odvolacího soudu za správné a dovolání za nepřijatelné.

Dovolání proti rozsudku a usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno v pořadí první rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., dospěje-li dovolací soud k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.). Přitom musí jít o takovou právní otázku, která má zásadní význam nejen pro rozhodnutí v konkrétní věci (v jednotlivém případě), ale z hlediska rozhodovací činnosti vůbec (pro jejich judikaturu).

Dovolání je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné a je i důvodné.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 231 odst. 4 obch. zák. člen může být vyloučen, jestliže opětovně přes výstrahu porušuje členské povinnosti, nebo z jiných důležitých důvodů uvedených ve stanovách. Fyzická osoba může být vyloučena také, byla-li pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin, který spáchala proti družstvu nebo členu družstva. O vyloučení, které musí být členu písemně oznámeno, rozhoduje, pokud stanovy neurčují jinak, představenstvo. Proti rozhodnutí o vyloučení má právo podat člen odvolání k členské schůzi. Není-li právo na odvolání uplatněno do tří měsíců ode dne, kdy se člen dověděl nebo mohl dovědět o rozhodnutí o vyloučení, zaniká.

Z ustanovení § 56a odst. 2 obch. zák. vyplývá, že jakékoli jednání, jehož cílem je některého ze společníků zneužívajícím způsobem znevýhodnit, je zakázáno.

Podle § 260 obch. zák. nestanoví-li se v této hlavě jinak, použijí se na družstvo přiměřeně ustanovení hlavy I díl I (§ 56 až 75b) této části zákona.

Otázkou přiměřenosti vyloučení člena z družstva k porušení členských povinností se Nejvyšší soud již zabýval v rozhodnutí z 27. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 1374/2005. V něm dovedl, že účelem úpravy vyloučení člena z družstva podle ustanovení § 231 odst. 4 obch. zák. je chránit družstvo před opakovaným či závažným porušováním členských povinností členem družstva. Z ustanovení § 56a odst. 2 a § 260 obch. zák. vyplývá, že této možnosti nelze využívat zneužívajícím způsobem a vždy je třeba vážit zásah do poměrů obou zúčastněných.

V projednávané věci byli navrhovatelé vyloučeni pro nezaplacení části zálohy na nájemné za dobu

pěti měsíců zvýšené o poměrnou část (1.121,- Kč měsíčně) částky vynaložené družstvem na opravy balkónů a dluh ke dni rozhodnutí představenstva o vyloučení činil 5.605,- Kč bez poplatku z prodlení. Po kompenzaci s přeplatkem 3.138,- Kč na zálohách na služby spojené s užíváním bytu činil dluh 2.467,- Kč. Přitom navrhovatelé považovali částku, o níž byla záloha na nájemné zvýšena a kterou neplatili, za spornou. Dospěl-li odvolací soud k závěru, že nezaplacení této malé a mezi účastníky sporné částky je závažným porušením povinností člena družstva, odůvodňující aplikaci nejcitelnější sankce v podobě vyloučení z družstva, aniž zvažil aplikaci ustanovení § 56a odst. 2 obch. zák. ve světle výkladu podaného Nejvyšším soudem ve výše označeném rozhodnutí, je jeho právní posouzení věci neúplné a tudíž i nesprávné. O důvodnosti pochyb navrhovatelů o právu družstva na zaplacení dlužné částky svědčí i rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. září 2008, č. j. 20 Co 98/2008-205, kterým byla zamítnuta žaloba družstva proti manželům Benešovým o zaplacení dlužné částky ve výši 19.918,- Kč představující dluh na nájemném vzniklý nezaplacením zvýšené zálohy na nájemné o částku 1.121,- Kč měsíčně.

Poněvadž právní posouzení věci odvolacím soudem co do ustanovení § 56a odst. 2 obch. zák., není správné, Nejvyšší soud se již nezabýval dalšími dovolacími námitkami a rozhodnutí odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty za středníkem o. s. ř. zrušil. Důvody, pro které nemohlo obstát rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na rozhodnutí soudu prvního stupně, proto Nejvyšší soud zrušil i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Nájemné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Péče o dítě \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o smlouvě budoucí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)